

ด่วนที่สุด

ที่ ทส 0206.4/ 2478

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
92 ถนนพหลโยธิน ซอย 7 แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

13 พฤศจิกายน 2550

เรื่อง รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด ในท้องที่จังหวัด
พิจิตรและจังหวัดอุทัยธานี ครั้งที่ 5/2550

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส 0206.2/2038
ลงวันที่ 21 กันยายน 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานผลการ
ติดตามงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัดในท้องที่จังหวัดพิจิตรและจังหวัดอุทัยธานี ครั้งที่
4/2550 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับทราบ เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2550 โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม ได้นำเสนอแนวทางการดำเนินการต่อไป ในการร่วมกับจังหวัดพิจิตรและอุทัยธานี ประเมินผล
การดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ปี พ.ศ. 2550 ในเดือนตุลาคม 2550 นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเรียนว่า กระทรวงฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงาน
ติดตามงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัดในท้องที่จังหวัดพิจิตรและจังหวัดอุทัยธานี
และคณะทำงานฯ ดังกล่าวได้ร่วมกับจังหวัดพิจิตรและอุทัยธานี ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการ
ตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข พ.ศ.2550 (รอบแรก) ซึ่งดำเนินการด้วยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน
และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามกรอบคำถามที่มีอยู่ในแบบสอบถาม
และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งผลการจัดเก็บข้อมูลและผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้
ดังนี้

1. จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตรมีโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข พ.ศ.2550 ในรอบแรก จำนวน
1,047 โครงการ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 23
- 28 ตุลาคม 2550 จำนวน 73 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 6.97 ของโครงการทั้งหมด สามารถสรุปผลการ
ติดตามและประเมินผลดังนี้

1.1) ผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

1.1.1) ผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดพิจิตรมีโครงการที่ลดรายจ่ายของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 51 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งลักษณะของโครงการโดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ให้ประชาชนนำไปเลี้ยงหรือปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน

- โครงการที่เพิ่มรายได้ของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 30 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่เพิ่มรายได้จะเป็นการให้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เช่นเดียวกับโครงการที่ลดรายจ่าย แต่จะมีวิธีการบริหารจัดการภายในชุมชน โดยใช้การรวมกลุ่มกันเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณมากพอที่จะขายทำรายได้แก่ประชาชน

- โครงการที่ก่อให้เกิดอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 18 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ก่อให้เกิดอาชีพเสริมโดยส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ลงไปในพื้นที่ที่มีกลุ่มวิสาหกิจ ทั้งที่ดำเนินการมาก่อนที่โครงการจะลงไปในพื้นที่ และเริ่มต้นดำเนินการในชุมชน

1.1.2) ผลกระทบต่อสภาพสังคม

ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดพิจิตรมีโครงการที่ส่งผลให้ประชาชนมีการพบปะพูดคุยกันมากขึ้นถึงร้อยละ 79 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งส่งผลต่อสภาพสังคมที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีการพูดคุยและหารือกัน และจะส่งผลดีในระยะยาว ที่จะทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชน และร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง

1.1.3) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดพิจิตรมีโครงการที่ลดมลพิษ เฉลี่ยร้อยละ 11 ของโครงการทั้งหมด และโครงการที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เฉลี่ยร้อยละ 22 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยการปลูกต้นไม้ และการลดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ ด้วยการหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพในการเพาะปลูก แต่จะต้องหอดเวลาอีกพอสมควรที่จะบังเกิดผล

- สัดส่วนของโครงการที่ลดมลพิษและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ มีต่ำกว่าโครงการที่ส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างมาก ทำให้เห็นว่าประชาชนไม่ได้นำปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมาพิจารณาในการพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจจะเห็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องเร่งด่วน โดยตรงต่อความเป็นอยู่ จึงมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายก่อน ดังนั้นในส่วนของการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้เข้าไปให้การสนับสนุนแก่ชุมชน เช่นการปลูกป่าชุมชน การจัดตั้งธนาคารขยะ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้การพัฒนา มีความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

1.2) ความยั่งยืนในการพัฒนาที่เกิดขึ้น

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัด พิจิตรมีโครงการที่ทำให้เกิดการพัฒนาในระยะสั้น คือช่วงระหว่าง 1 - 2 ปี มีจำนวนร้อยละ 67 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระยะสั้นจะเป็นโครงการที่เป็นการแจกเครื่องมือเครื่องใช้ในการอุปโภคและบริโภคให้กับประชาชนในแต่ละครัวเรือน

- สำหรับโครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนร้อยละ 49 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว โดยจะมีลักษณะโครงการที่ไม่แตกต่างกัน แต่จะมีรูปแบบการบริหารจัดการของชุมชนที่ต่างกัน เช่น มีการรวมตัวกันหลายๆ ครัวเรือน เพื่อผลิตสินค้าหรือเพาะปลูก มีการต่อยอดจากวิสาหกิจชุมชนเดิม มีการหมุนเวียนเงินจากประชาชนมาสู่คณะกรรมการชุมชนในลักษณะของกองทุน เป็นต้น

1.3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า

- ชุมชนมีส่วนของการมีส่วนร่วมในการคิดโครงการ ร้อยละ 81 ของประชาชนทั้งหมด

- ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร้อยละ 42 ของประชาชนทั้งหมด
- มีส่วนร่วมในการรับผลผลิตของโครงการ ร้อยละ 77 ของประชาชนทั้งหมด
- การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นการคิดโครงการ และรับผลผลิตจากโครงการ สำหรับการดำเนินโครงการ ยังมีระดับการมีส่วนร่วมที่ต่ำ เนื่องจากยังไม่มีวิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นเท่าที่ควร แต่ก็นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2. จังหวัดอุทัยธานี

จังหวัดอุทัยธานีมีโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข พ.ศ.2550 ในรอบแรก จำนวน 777 โครงการ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 16 - 19 ตุลาคม 2550 จำนวน 76 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 9.78 ของโครงการทั้งหมด สามารถสรุปผลการติดตามและประเมินผลดังนี้

2.1) ผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.1.1) ผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี มีโครงการที่ลดรายจ่ายของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 58 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งลักษณะของโครงการโดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ให้ประชาชนนำไปเลี้ยงหรือปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน

- โครงการที่เพิ่มรายได้ของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 50 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่เพิ่มรายได้จะเป็นการให้พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เช่นเดียวกับโครงการที่ลดรายจ่าย แต่

จะมีวิธีการบริหารจัดการภายในชุมชน โดยใช้การรวมกลุ่มกันเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณมากพอที่จะขายทำรายได้แก่ประชาชน

- โครงการที่ก่อให้เกิดอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 32 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ก่อให้เกิดอาชีพเสริมโดยส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ลงไปชุมชนที่มีกลุ่มวิสาหกิจ ที่ดำเนินการมาก่อนที่โครงการจะลงไปในพื้นที่

2.1.2) ผลกระทบต่อสภาพสังคม

ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี มีโครงการที่ส่งผลให้ประชาชนมีการพบปะพูดคุยกันมากขึ้นถึงร้อยละ 84 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งส่งผลต่อสภาพสังคมที่ทำให้ประชาชนในชุมชนมีการพูดคุยและหารือ และจะส่งผลดีในระยะยาว ที่จะทำให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชน และร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

2.1.3) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี มีโครงการที่ลดมลพิษ เฉลี่ยร้อยละ 5 ของโครงการทั้งหมด และโครงการที่ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เฉลี่ยร้อยละ 32 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวด้วยการปลูกต้นไม้ และการลดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ ด้วยการหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพในการเพาะปลูก แต่อาจจะต้องทอดเวลาอีกพอสมควรจะบังเกิดผล

- สัดส่วนของโครงการที่ลดมลพิษและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ มีต่ำกว่าโครงการที่ส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างมาก ทำให้เห็นว่าประชาชนไม่ได้นำปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมาพิจารณาในการพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจจะเห็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และเห็นว่าเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ จึงมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายก่อน ดังนั้นในส่วนของงานการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้เข้าไปให้การสนับสนุนแก่ชุมชน เพื่อให้การพัฒนา มีความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

2.2) ความยั่งยืนในการพัฒนาที่เกิดขึ้น

- ผลการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีมีโครงการที่ทำให้เกิดการพัฒนาในระยะสั้น คือช่วงระหว่าง 1 – 2 ปี มีจำนวนร้อยละ 66 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระยะสั้นจะเป็นโครงการที่เป็นการแจกเครื่องมือเครื่องใช้ในการอุปโภคและบริโภคให้กับประชาชนในแต่ละครัวเรือน

- สำหรับโครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนร้อยละ 41 ของโครงการทั้งหมด ซึ่งโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในระยะยาวจะมีลักษณะโครงการที่ไม่แตกต่างกัน แต่จะมีรูปแบบการบริหารจัดการของชุมชนที่ต่างกัน เช่น มีการรวมตัวกันหลายๆ ครัวเรือน

เพื่อผลิตสินค้าหรือเพาะปลูก มีการต่อยอดจากวิสาหกิจชุมชนเดิม มีการหมุนเวียนเงินจากประชาชนมาสู่ คณะกรรมการชุมชนในลักษณะของกองทุน เป็นต้น

2.3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า

- ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดโครงการ ร้อยละ 98 ของประชาชนทั้งหมด
- ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร้อยละ 15 ของประชาชนทั้งหมด
- ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลผลิตของโครงการ ร้อยละ 89 ของประชาชนทั้งหมด
- การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นการคิดโครงการ และรับ

ผลผลิตจากโครงการ สำหรับการดำเนินโครงการ ยังมีระดับการมีส่วนร่วมที่ต่ำ เนื่องจากยังไม่มีวิสาหกิจ ชุมชนเกิดขึ้นเท่าที่ควร แต่ก็นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

3. ข้อสรุปและเสนอแนะ

3.1) ในภาพรวมจะพบว่า การดำเนินยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขในปี พ.ศ.2550 จะส่งผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาสั้นๆ คือประมาณ 1 – 2 ปี แต่จะส่งผลดีในด้านการพัฒนา สังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนสนใจ และเกิดแนวความคิดในการพัฒนา ชุมชนของตนเองในอนาคต

3.2) เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อแนวคิดและวิธีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข อย่างแท้จริง สำหรับชุมชนต่างๆ ควรที่จะให้มีวิทยากรกระบวนการ เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจ รวมทั้ง ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันประกอบวิสาหกิจของชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นจากที่มี

3.3) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเพิ่มแนวทางการสนับสนุนในการ จัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการประกอบอาชีพและการพัฒนาของชุมชน ให้มีความสมดุลทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชยยุทธ ยุทธวงศ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รักษาราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวงฯ

สำนักตรวจและประเมินผล

โทร. 02 278 8640

โทรสาร 02 278 8630